

20. Целиковский С. Б. Особенности реализации принципа обратной связи в обучении саморегуляции психических состояний : автореф. дис.... канд. пед. наук / С. Б. Целиковский. – Ростов-н/Д., 1994. – 18 с.

УДК 159.(075)

Віденєєв І.О., к. психол. н., доцент, доцент кафедри соціології та психології ХНУВС

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СХИЛЬНОСТІ ДО ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

У статті наведено результати дослідження деяких особливостей схильності до девіантної поведінки працівників органів внутрішніх справ з точки зору гендерного аспекту.

Ключові слова: гендерні особливості, девіантна поведінка, працівники органів внутрішніх справ.

В статье приведены результаты исследования некоторых особенностей склонности к девиантному поведению работников органов внутренних дел с точки зрения гендерного аспекта.

Ключевые слова: гендерные особенности, девиантное поведение, работники органов внутренних дел.

Постановка проблеми. Практично все життя будь-якого суспільства характеризується наявністю відхилень. Відхилення, або, як вони називаються науковим терміном, – девіації наявні в кожній соціальній системі. Тому вміння виявляти причини таких відхилень, знаходити шляхи подолання їхніх негативних форм повинно бути властивим кожній сучасній людині. Визначення причин девіацій, їх форм і наслідків – важливий інструмент соціального контролю та управління суспільством.

У недалекому минулому термін «відхилення» був пов'язаний у нашій свідомості тільки з кримінальними явищами – злочинами, пияцтвом, наркоманією, проституцією та ін. І це не випадково, бо вони практично скрізь і завжди вважаються відхиленнями від існуючих соціальних норм. Але, у зв'язку з цим, виникає питання: чи тільки подібні явища можна назвати відхиленнями і що являє собою девіація?

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблему відхилень вивчають кримінологія, правова статистика, соціологія, психологія та інші науки.

Пояснює причини, умови і фактори, психологічними особливостями це соціальне явище, стало насущним завданням. Її розгляд припускає пошук відповідей на ряд фундаментальних питань, серед яких питання про сутність категорії «норма» (соціальна норма) і про відхилення від неї.

Соціальна норма знаходить своє втілення (підтримку) у законах, традиціях, звичаях, тобто у всьому тому, що стало звичкою, міцно ввійшло в побут, у спосіб життя більшості населення, підтримується суспільною думкою, відіграє роль «природного регулятора» суспільних і міжособистісних відносин. Англійський мислитель Клайв Льюїс схильний бачити в моральних нормах свого роду «інструкції», що забезпечують правильну роботу людської машини.

Саме тому майже будь-яке відхилення можна розглядати як відхилення від соціальної норми.

Девіантна поведінка значної маси населення втілює сьогодні найбільш небезпечні для країни руйнівні тенденції.

Виклад основного матеріалу. Об'єкт – індивідуально-психологічні особливості особистості.

Предмет – гендерні особливості схильності до девіантної поведінки працівників внутрішніх справ.

Метою дослідження є гендерні особливості схильності до девіантної поведінки працівників ОВС.

Завдання:

1. Провести теоретичний аналіз проблеми девіантної поведінки.
2. *Дослідити ставлення жінок та чоловіків до соціально-професійно значущих явищ.*
3. Дослідити прояв ранніх ознак алкоголізму у чоловіків та жінок.

Методи дослідження:

1. Опитувальник для виявлення ранніх ознак алкоголізму К.К. Яхін, В.Д. Менделевич;
2. Методика «Колірного тесту відносин» (КТВ).

Дослідження проводилося на базі Білгород-Дністровського МВ ГУМВС в Одеській області. В ньому взяли участь 40 працівників міського відділення. З них – 20 чоловіків та 20 жінок. Вік працівників склав від 24 до 38 років.

В даній роботі ми розглянули найбільш важливі теоретичні проблеми, що виникають при вивченні психології поведінки, що відхиляється. Ми спробували з'ясувати, що ж таке поведінка, що відхиляється, які його причини. Розглянули, що розуміється під поведінкою, що відхиляється сьогодні.

Під девіантною поведінкою можна розуміти:

- 1) вчинок, дії людини, що не відповідають офіційно встановленим чи фактично сформованим у даному суспільстві нормам (стандартам, шаблонам);
- 2) соціальне явище, виражене в масових формах людської діяльності, не відповідають офіційно встановленим чи фактично сформованим у даному суспільстві нормам (стандартам, шаблонам).

Відхилення можуть відбуватися у сфері індивідуальної поведінки, вони являють собою вчинки конкретних людей, забороняються громадськими нормами. Разом з тим у кожному суспільстві багато субкультур, що відхиляються від норми, які засуджуються загальноприйнятою, домінуючою мораллю суспільства. Такі відхилення визначаються як групові.

Самі відхилення можуть набувати найрізноманітніших форм: злочинці, пустельники, аскети, святі, генії і т.д.

Отримані результати емпіричного дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

Серед працівників різної статі було виявлено, що обстежені чоловіки асоціюють поняття «Я сам» із зеленим, синім (40%, 29% на кожний колір відповідно), що вказує на вираженість потреби самореалізувати себе, активність, веселість, експансивність, прагнення до спілкування.

40% учасників дослідження до поняття «Сім'я» обрали червоний та 30%

– синій колір. Такий вибір може вказувати на значущість родини в житті чоловіків та на вираженість потреби самореалізувати себе в сім'ї та бути разом зі своєю родиною; такі чоловіки готові брати на себе всі найтяжчі питання, що виникають в родині, та самостійно приймати рішення.

50% обстежених чоловіків асоціюють поняття «Діти» з фіолетовим кольором, що свідчить про підвищену чутливість у ставленні до дітей.

Поняття «Колеги» в асоціаціях чоловіків більш всього пов'язане з коричневим кольором, що свідчить про переживання почуття непевності.

Чоловіки в 40% випадків поняття «Алкоголь» асоціюють з жовтим кольором, що вказує на змінення свого самопочуття, розрядку.

50% обстежених до поняття «Друзі» обирають червоний колір, що свідчить про активне спілкування із друзями. Поняття «Робота» асоціюється з чорним кольором (55%), що вказує на стресовий стан через неприємні обмеження, заборони та прагнення чинити опір цим обмеженням.

Поняття «Наркотики» асоціюється з коричневим кольором. Це свідчить про негативну спрямованість.

Половина обстежених жінок асоціюють поняття «Я сама» із синім кольором, що свідчить про потребу в розумінні та співчутті, емоційному спокою, комфорті.

45 % учасниць дослідження до поняття «Сім'я» обрали зелений колір; 25% до цього поняття обрали червоний. Такий вибір може вказувати на значущість родини в житті жінок та на вираженість потреби самореалізувати себе в сім'ї.

Поняття «Колеги» в асоціаціях жінок пов'язане з жовтим (45%) та зеленим (20%) кольорами, тобто з відчуттям впевненості.

Жінки в 35% випадків до поняття «Алкоголь» обирали коричневий колір, що вказує на прагнення до безпеки і звільнення від тяжких проблем завдяки алкоголю.

«Діти» у досліджуваних нами жінок асоціюються з фіолетовим кольором у 40% випадках. Це свідчить про підвищену чутливість у ставленні до дітей.

35% обстежених асоціюють поняття «Друзі» з червоним кольором. Це може свідчити про активне бажання спілкуватись з друзями.

Поняття «Наркотики» і «Робота» асоціюються з чорним та сірим кольорами (35% та 40% жінок відповідно). Це свідчить про негативну професійну спрямованість.

Розглянемо ставлення чоловіків та жінок до соціально-професійно значущих явищ більш детально і проведемо порівняльний аналіз колірних асоціацій зазначених понять.

У жінок та чоловіків виявлено відсутність потреби до вживання алкоголю. Вживання алкоголю можливе тільки у значній мірі.

Висновки. Схильності до девіантної поведінки у працівників ОВС різної статі у групах досліджуваних у значній мірі не виявлено. Визначено тенденції досліджуваних демонструвати чітко дотримання навіть малозначних соціальних норм, умисне прагнення показати себе у кращому світлі, про настороженість по відношенню до ситуації обстеження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Віденєєв І. О. Психофізіологічні проблеми наркотизації населення: [монографія] / І. О. Віденєєв, О. М. Бандурка, В. Б. Калиновський. – Харків: СПД ФО Бутейко Т.М., 2005. – 130 с.

2. Фундаментальные и прикладные психологические исследования в практиках ведущих научных школ: реалии и перспективы / І. О. Віденєєв // Теоретичні основи дослідження проблеми девіантної поведінки. Міжнародна колективна монографія. – Макеевка, МЄГІ, Донецьк, Світ Книги, 2012. – С. 540–559.

УДК 159.923.23 -796.86

Гант Е.Е., к. психол. н., доцент кафедри педагогіки і психології, Харківська державна академія фізическої культури;

Павлик Е.М., к. психол. н., доцент, доцент кафедри педагогіки і психології, Харківська державна академія фізическої культури;

Штых В.А., к. биол. н., доцент, доцент кафедри педагогіки і психології, Харківська державна академія фізическої культури

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ СПОРТСМЕНОВ, КОТОРЫЕ ЗАНИМАЮТСЯ СПОРТИВНЫМ ТУРИЗМОМ

Проведено психодіагностичне обстеження спортсменів, які займаються спортивним туризмом. Визначено особливості когнітивної продуктивності спортсменів в умовах змагальної та післязмагальної діяльності. Показано, що в обстежених спортсменів у період змагань, має місце легке зниження продуктивності когнітивних функцій, у вигляді порушень пам'яті та уваги. Встановлено, що зниження когнітивної продуктивності спортсменів в умовах змагальної діяльності, носять функціональний характер і піддаються редукції в першій декаді післязмагального періоду. Визначено, що рівень самооцінки спортсменів залежить як від етапу змагальної діяльності, так і від спортивної кваліфікації. Встановлено, що самооцінка спортсменів високої спортивної кваліфікації характеризується більш високим рівнем і адекватністю в порівнянні з самооцінкою спортсменів-початківців.

Ключові слова: спортивний туризм, когнітивні функції, особистість, ціннісні орієнтації, самооцінка.

Проведено психодіагностическое обследование спортсменов, которые занимаются спортивным туризмом. Определены особенности когнитивной продуктивности спортсменов в условиях соревновательной и постсоревновательной деятельности. Показано, что у обследованных спортсменов в период соревнований имеет место легкое снижение продуктивности когнитивных функций в виде нарушений памяти и внимания. Установлено, что снижение когнитивной продуктивности спортсменов в экстремальных условиях соревновательной деятельности, носят функциональный характер и поддается редукции в первой декаде постсоревновательного периода. Определено, что уровень самооценки спортсменов зависит как от этапа соревновательной деятельности, так и от спортивной квалификации. Установлено, что самооценка спортсменов высокой спортивной квалификации характеризуется более высоким уровнем и адекватностью по сравнению с самооценкой начинающих спортсменов.

Ключевые слова: спортивный туризм, когнитивные функции, внимание, память, личность, ценностные ориентации, самооценка.